

Korte opdracht: Herdenking Slavernijverleden

Gebaseerd op het Project: Als ik het mocht zeggen

Cultureel erfgoed

Identiteit, Groep 7-8

De leerlingen gaan zich verdiepen in het slavernijverleden. Ze gaan aan de slag met de vraag wat het betekende om *een tot slaaf gemaakt kind* te zijn. Het onderzoek is inspiratie voor de uiteindelijke opdracht: het ontwerpen van een kindermonument in de vorm van een sokkelbeeldje, een gedicht of spoken word.

Korte opdracht: Herdenking Slavernijverleden

Het Landelijk Herdenkingsjaar Slavernijverleden is vanaf 1 juli 2023 tot 1 juli 2024. (Zie bijlage voor meer informatie). In dit kader heeft de gemeente Den Haag bekend gemaakt dat er een Haags monument ontworpen en gemaakt zal worden. Naar aanleiding hiervan gaan de leerlingen zelf een kindermonument ontwerpen.

Tijdsindicatie:

- Ca. 1,5 uur voor de introductie op het thema.
- Voor de uitvoering een aantal lesuren naar keuze.

Handig voor het digibord

Om het toepassen van het lesmateriaal wat makkelijker te maken, hebben we speciaal voor deze opdracht een PowerPoint gemaakt. Download de PowerPoint

Introductie

Kralen
Vertel de leerlingen dat dit project gaat over de herdenking van het slavernijverleden.

Bekijk en bespreek ter introductie de school-tv video *Kralen, het betaalmiddel onder tot slaaf gemaakten*.

Note: dit is een van de vele verhalen en gaat specifiek over het Caribisch gebied. Het is goed om te bedenken dat slavernij betrekking heeft op meerdere bevolkingsgroepen op verschillende continenten met elk hun eigen geschiedenis.

- Waarom werden de kralen in de zee gegooid?
- Waar bewaart Raimie Richardson de kralen en waarom?
- Waarom vinden mensen het belangrijk om te herdenken?
- Heb jezelf ook iets thuis waarmee je herdenkt? Een foto of een speciaal voorwerp of iets dat herinnert aan een overleden dierbare?

Tot slaaf gemaakt
Als tot slaaf gemaakte had je helemaal geen rechten. Je was handelswaar. Dat was ook voor de tot slaaf gemaakte kinderen zo. Ze werden eigendom van een ander. Er was sprake van een vorm van bewuste dehumanisering, ofwel ontmenselijking. Je eigen naam werd je heel vaak afgenomen en de 'eigenaar' gaf jou een andere naam. Ouders hadden helemaal niets te zeggen, zelfs niet over hun eigen kinderen. Je kind kon aan iemand anders verkocht worden.

Bespreek dat slavernij 150 jaar geleden werd afgeschaft in de koloniën die onder Nederlands bewind stonden. De gevolgen van het slavernijverleden zijn groot en nog steeds merkbaar, denk aan racisme, discriminatie en ongelijkwaardigheid.

Hoe maak je een indrukwekkend verhaal als het slavernijverleden inzichtelijk? De kunstenaar Romuald Hazoumè verbeeldt op indringende wijze het slaventransport en de ontmenselijking die daarmee gepaard ging. Bekijk en bespreek de afbeeldingen van de kunstinstallatie *La Bouche du Roi.*

Zie ook de video van het Rijksmuseum.

Bespreek met elkaar het slavernijverleden. Bijvoorbeeld aan de hand van onderstaande informatie.

- De NOS Special *Witte Handel in zwarte mensen*
- De website Slavernij en Jij

- Wat kom je te weten over het leven van tot slaaf gemaakte volwassenen en kinderen?

Extra: Wil je de link leggen met kinderrechten en hedendaagse vormen van slavernij. Bekijk en bespreek:

- De video *De slavernij junior* aflevering 6
- Of ga naar het lesmateriaal uit de COH Haagse Ladekast Als ik het mocht zeggen

- Wat kom je te weten over het leven van kinderen die slachtoffer zijn van kinderhandel?
- Wat voor gevoel roept het bij je op?
- Wat zouden we tegen moderne slavernij kunnen doen?

Let op: Er wordt op sommige sites of in video's gesproken over 'slaven' i.p.v. 'tot slaaf gemaakte', daar is bewust voor gekozen. Waarom zeggen we tegenwoordig tot slaaf gemaakt?

Op de website *slavernijverleden.nl* staat een verantwoording- woordgebruik. Bespreek het verschil met de leerlingen, zo leren ze dat taal ertoe doet.

Hoe zou het zijn als...
Lees en/of bekijk samen het boek. *Op de rug van Bigi Kayman* en/of *Suikerland* van Henna Goudzand Nahar. Zie ook de site *leesbevordering in de klas*. Beluister het liedje *Bigi Kayman* van Singer-songwriter Gerson Main.

De leerlingen gaan proberen zich een voorstelling te maken van het leven van een tot slaaf gemaakt kind. Bespreek met elkaar wat dat betekent aan de hand van o.a. onderstaande vragen.

- Hoe zag je dag als tot slaaf gemaakt kind eruit?
- Wanneer stond je op, wat deed je daarna?
- Kon je spelen?
- Mocht je naar school?

Tip: Misschien zijn er wel leerlingen in de klas met verhalen uit hun familie in relatie tot dit onderwerp, die hierover willen vertellen of schrijven, of willen hun ouders en of verzorgers dat doen.

Stel je voor dat je kan tijdreizen en dat je op een plantage in Suriname in het jaar 1777 terechtkomt. Wat zie je, hoor je, proef je, ruik je en voel je allemaal? Wat maak je allemaal mee? Laat de leerlingen een dagboekfragment schrijven met de titel: "Een dag uit het leven van...".

Laat een aantal leerlingen hun fragment voorlezen. Bespreek klassikaal wat ze hebben gehoord en wat hen opvalt in de verhalen.

Een monument om te herdenken
Vertel dat de leerlingen zelf een eigen monument mogen gaan ontwerpen voor het herdenkingsjaar slavernijverleden. Een monument speciaal voor de tot slaaf gemaakte kinderen.

Maak samen een keuze uit onderstaande maakopdrachten: Een sokkelbeeld of een gedicht of spoken word stuk.

Maakopdracht 1: Kindermonument in beeld

Benodigdheden:

- Papier, (kleur)potloden of pennen
- Voor de sokkel: (rest)materiaal zoals karton, blokjes hout, stukjes kurk, stevig karton, stevige klei.
- Draadmateriaal, zoals: dun goudkleurig draad, elektriciteitsdraad, ijzer- en koperdraad.
- Kniptang
- Kralen

1. De leerlingen gaan een monument ontwerpen voor het herdenkingsjaar slavernijverleden. Een monument om specifiek de tot slaaf gemaakte kinderen te herdenken.

De leerlingen maken het beeld/ monument van metaaldraad en toevoegingen zoals kralen. Haal eventueel het filmpje met het verhaal over de kralen uit de introductie nog een keer terug.

Bekijk en bespreek het werk van onderstaande kunstenaars:

- Bert Hoekstra draadfiguren
- Alexander Calder
- Fred Eerdekens
- Patrica Kaersenhout
- Brian Elstak

2. Laat de leerlingen één of meerdere ontwerpschetsen maken. Bespreek met elkaar:

- Wat wil je vertellen met je beeld?
- Is het abstract of figuratief? Dat wil zeggen, het mag zowel een herkenbare vorm zijn (figuratief) of een verwijzing naar het onderwerp (abstract).
- Zit er een verhaal in?
- Welk gevoel-emotie wil je er in verwerken? En hoe?

Tips:

- De schetsen zijn in lijn: laat de leerlingen doorgaande lijnen tekenen alsof je ze vormt.
- Je kunt ook woorden of een tekst maken met draad.

3. De leerlingen kiezen een ontwerp uit dat ze willen uitvoeren in 3D.

Ze beginnen met het maken van een sokkel van tussen de 5 a 10 centimeter, hoogte en breedte. Het beeld wordt aangepast aan het formaat van de sokkel. De leerlingen kiezen zelf de vorm en het restmateriaal waar de sokkel van kan worden gemaakt. Hierbij een voorbeeld voor het maken van een stevige sokkel van karton.

4. De leerlingen maken de mini-sculptuur. Ze maken een keuze uit het draadmateriaal en eventueel andere restmaterialen en de kralen.

Tips:

- Houd er rekening mee dat de sculptuur van alle kanten interessant moet zijn om te bekijken.
- Als je een draadsculptuur hebt gemaakt kun je het aankleden met papier-maché of gipsverband. Zie het werk van Mickael Bethe Selassie.

Maakopdracht 2: Een monument in woord en gebaar

1. De leerlingen gaan een monument ontwerpen voor het herdenkingsjaar slavernijverleden. Een monument in de vorm van een gedicht of spoken word om specifiek tot slaaf gemaakte kinderen te herdenken.

Vertel dat in de video uit de introductie (vanaf 3.10 minuten) ook een liedje te horen is dat de tot slaaf gemaakten zongen toen ze hun kralen in zee gooiden op 1 juli 1863. Het zou ook een kort gedicht kunnen zijn.

Blije blije Julidag
Ik ben vrij, vrij, vrij vandaag
en het kan mij geen moer schelen wat de meester zegt...

2. Een gedicht hoeft niet alleen maar op papier te staan. Je kunt het ook voordragen en op film zetten. Bekijk en bespreek onderstaande spoken word voordrachten. Een vorm van literaire storytelling waarin je je emoties kwijt kunt.

Witregels van Elten Kiene. Spoken word sessies `21 op HUMAN
Spoken word over het slavernijverleden door Smita James

- Hoe zou je spoken word omschrijven na het zien van deze filmpjes?

- Wat valt je op aan de voordrachten van Elten Kiene en Smita James? Denk aan inhoud, vorm, geluid.

3. Bespreek met de leerlingen dat ze veel informatie hebben gekregen en verhalen hebben gehoord en gemaakt. Vertel dat ze een gedicht of spoken word gaan maken om het slavernijverleden te herdenken. Maak samen de keuze of ze dat individueel of in tweetallen gaan doen.

4. Bespreek wat de leerlingen denken dat een stuk een goed spoken word maakt. Maak een checklist met handvaten. Denk aan: rijmen mag, maar hoeft niet, de tekst kan beeldend, verhalend, zintuigelijk en persoonlijk zijn. In het geval van een spoken word: ritme, melodie stemgebruik en gezichtsexpressie, lichaamstaal, de betekenis van woorden echt voelen en uiten.

Laat de leerlingen als een 'schets' zoveel mogelijk de voor hen belangrijke kernwoorden opschrijven. Dat mag heel intuïtief. Wat is hen bijgebleven? Welke kleuren, emoties, onderwerpen? Ze omcirkelen de woorden die ze gaan verwerken in hun tekst of gedicht.

5. Welke woorden roepen die woorden weer op? Laat ze alle associaties opschrijven.

6. De leerlingen gaan een gedicht of spoken word schrijven.

Presenteren

Richt een tentoonstelling in en nodig een andere klas, de ouders en/of verzorgers uit.

- Maak een beeldengalerij en laat de leerlingen hierbij een tekst voor een rondleiding schrijven.
- Hang de teksten of gedichten op.
- Of neem ze op en laat de filmpjes of de audio met de spoken word gedichten zien of horen.